

R-kotiharjoitteluohjeet

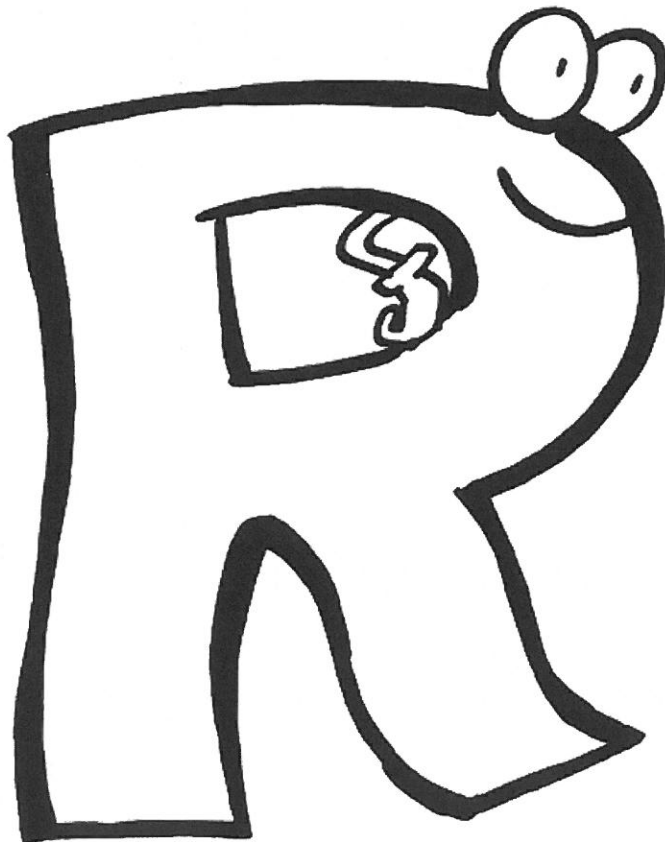
Euran sote-keskuksen puheterapiakriteeristön mukaan puheterapeutti ei kuntouta yksittäisiä äännevirheitä, joten perheen rooli äännevirheiden kuntoutuksessa on tärkeä. Lähtekää alla olevien ohjeiden mukaan tutkimusmatkalle etsimään puuttuvaa äännettä.

Harjoittelussa tärkeää on **säännöllisyys**. Sopikaa lapsen kanssa, että harjoitellaan esim. 5x/vko 5-10 min. Pitkä harjoittelutuokio harvajaksoisesti ei ole yhtä tehokas kuin säännöllisesti toteutuva toistuva harjoitus.

Harjoittelutilanteesta olisi hyvä saada mahdollisimman **rento ja mukava**, pakottamaan ei kannata lähteä. Tarvittaessa voi kehittää esim. jonkinlaisen palkkiosysteemin.

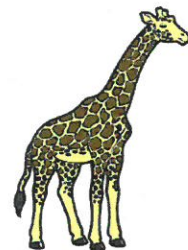
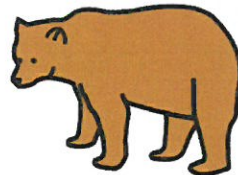
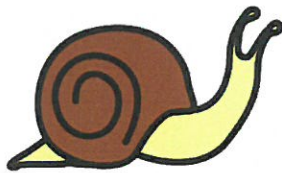
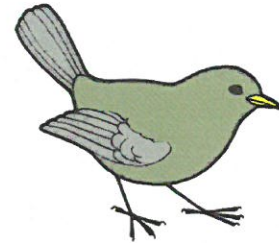
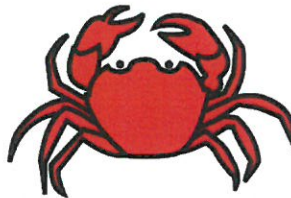
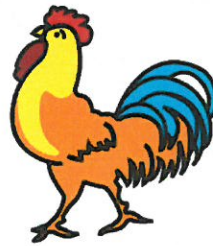
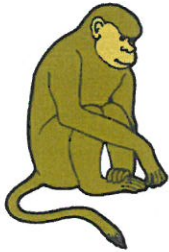
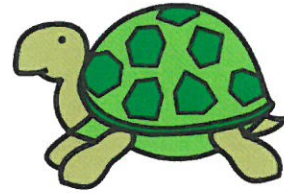
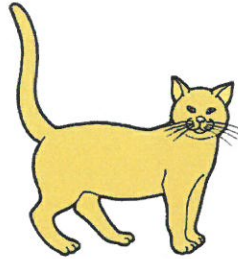
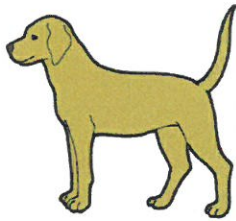
Kannusta lasta ja anna positiivista palautetta. Virheitä voi tulla aluksi paljonkin, mutta väärin mennyt harjoitus lopetetaan ja yritetään uudelleen oikein.

Harjoittelussa kannattaa edetä järjestyksessä ohjeiden mukaisesti.

R-äänten kuuleminen sanoista

Harjoittelu aloitetaan kuuntelemalla, missä sanoissa R ääntyy, jotta lapsi oppii tiedostamaan opeteltavan äänten. Aikuinen nimeää kuvan ja lapsen tehtävä on vain kuunnella, kuuluuko sanassa R:n täryä. Älä pyydä lasta siis nimeämään sanoja. Mikäli lapsen on hankala kuulla täryä, aikuinen voi korostaa täryä omassa puheessaan.

Jos R:n erottaminen sanoista on hankalaa, tutkikaa esim. lelulaatikon sisältöä ja etsikään R-sanoja. Miettikää myös keiden perheenjäsenten tai sukulaisten nimissä kuuluu R jne.

Oikean ääntymäpaikan etsiminen

Seuraavaksi etsitään lapsen kanssa R:n ääntymäpaikka. Lapselle voi puhua ärrän kodista. R äännyy yläetuhampaiden takana hammasvallilla samassa paikassa kuin esim. D, N ja L. Katsokaa yhdessä peilin edessä ja yrittäkää nostaa kieli oikeaan paikkaan. Jos kielen nostaminen oikeaan ääntymäpaikkaan on hankalaa, tavoitepaikkaa voi kutitella pumpulipuikolla tai laittaa esim. hunajaa oikeaan ääntymäpaikkaan.

D-drillien harjoittelu

R-äännettä lähdetään harjoitteluun D-äänten avulla, koska D äännyy samassa paikassa ja kieli on hyvin samassa asennossa kuin R-äänteessä. On tärkeä harjoitella paljon niin sanottuja D-drillejä (esim. den den den...), joissa kieli oppii R:n täryn kannalta oikeat liikkeet. Aluksi drillejä sanotaan niin hitaasti, että D onnistuu napakasti ja drillejä pyritään pikku hiljaa nopeuttamaan. Drillit pyritään sanomaan siis mahdollisimman rennosti ja napakasti. Drillejä sanottaessa **suun olisi hyvä pysyä hieman raollaan**, jotta kieli pääsee vapaasti liikkumaan. Myös **leuan pitäisi pysyä paikoillaan**, vain kieli liikkuu. Mikäli suuta on vaikea pitää raollaan tai leukaa paikallaan, voi hampaiden väliin laittaa sormenpään, siten että se ei estä kielen liikettä. Myös pillin voi laittaa poikittain hampaiden väliin drillejä sanottaessa, jolloin suu pysyy väkisin raollaan ja leuka paikallaan. Monesti täry löytyy ikään kuin vahingossa D-drillien aikana. Drillejä kannattaa kokeilla myös selinmakuulla, jolloin kieli on valmiiksi rennompana. Mene siis makuulle sängylle tai sohvalle ja harjoittele seuraavia drillejä: den den den... dn dn dn...

Liitteenä D-drillipeli: Harjoitus 1

D-drillejä:

Toista drillejä mahdollisimman pitkään **napakasti ja rennosti**.

Muurahaisten kilpajuoksu

DE DE DE...

DI DI DI...

DA DA DA...

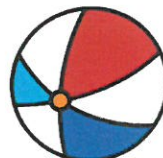
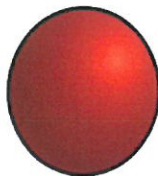

Pallot pomppivat

DAN DAN DAN...

DIN DIN DIN...

DEN DEN DEN...

Euran sote-keskus
Puheterapia

Ratsasta hevosella

TA DATTA DATTA DAA

TE DETTE DETTE DEE

TI DITTI DITTI DII

TO DOTTO DOTTO DOO

Hyppele trampoliinilla

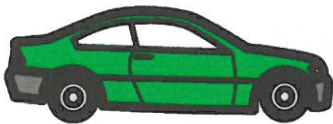
ANDN DN ONDN DN

ENDN DN ÄNDN DN

INDN DN ÖNDN DN

Käynnistellään autoja

DN DN DN...

DN DN DN...

DN DN DN...

Rummutellaan

PADAM PADAM PADAM...

PEDEM PEDEM PEDEM...

PIDIM PIDIM PIDIM...

PDAM PDAM PDAM...

PDEM PDEM PDEM...

PDIM PDIM PDIM...

D-kieli

Harjoitellaan myös D-kielen sanoja, joissa R-äänteet korvataan D:llä. Näin kieli oppii löytämään oikean ääntymäpaikan ja samalla D:n tuottaminen vahvistuu, mikä edistää R:n oppimista. Aluksi harjoitellaan sanoja, joissa D on sanan alussa ja sitten siirrytään sanoihin, joissa D on sanan keskellä.

Liitteenä pelit: Harjoitus 2 ja Harjoitus 3

Täryn löydyttyä

Kun täry on löytynyt, kokeilkaa yhdistää se ensin vokaaleihin:

AADR, EEDR, IIDR, OODR, UUDR, YYDR,
ÄÄDR, ÖÖDR

DRAA, DREE, DRIL, DROO, DRUU, DRYY,
DRÄÄ, DRÖÖ

ADRAA, EDREE, IDRIL, ODROO, UDRUU,
YDRYY, ÄDRÄÄ, ÖDRÖÖ

Pitkitetään täryä: DRN DRN DRRRRRR...

Voitte kokeilla täryä myös P:n avulla:

PR PR PRRRR...

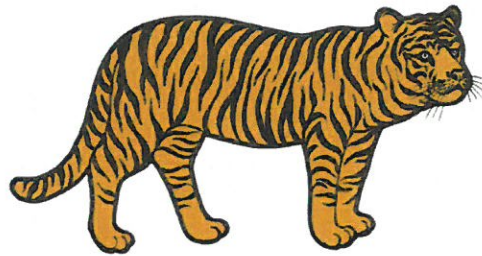
Täryn käyttö sanoissa

Aluksi kannattaa opittua R-äännettä harjoitella sanojen alussa pompottelemalla täryä: drn drn draha, drn drn druusu, drn drn drusetti. **Liitteenä harjoitus 4.** Tässä vaiheessa voitte pelata myös liitteenä olevaa harjoitus 2 -peliä, jolloin sanat sanotaan käyttäen opittua R-äännettä.

Kun täry onnistuu sanan alussa, voidaan siirtyä harjoittelemaan sitä sanan keskellä.

Liitteenä harjoitus 5. Tässä vaiheessa voitte pelata myös liitteenä olevaa harjoitus 3 -peliä, jolloin sanat sanotaan käyttäen opittua R-äännettä.

Pyrkikää pikku hiljaa eroon D-apuäänteestä, siten että R tulisi mahdollisimman puhtaasti.

R-sanoja, joissa R on eri sana-asemissa:

R-
REPPU
RIISI
RUUSU
ROSVO

-RR-
TARRA
HYRRÄ
MIRRI
JARRU

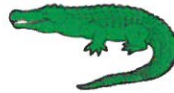

PR- tai -PR-
PRINSESSA
PRINSSI
PREERIA
APRILLI
APRIKOOSI
TR- tai -TR-
TRAKTORI
KATRI
KUTRI
TRUKKI
METRI

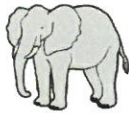

-R
MANNER
PENGER
HALTIJATAR

KR-
KRAVATTI
KROKOTIILI
KRUUNU
KRANSSI

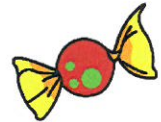

-RS-
MARSSI
NORSU
PORSAS

-RT-
MARTTI
VERTTI
KORTTI

-RK-
MERKKI
KORKKI
KARKKI

R-lauseet ja lorut

Kun R-sanat sujuvat hyvin, voitte keksiä lauseita, joissa on R-äänteitä mahdollisimman paljon. Lisäksi voitte harjoitella R-loruja.

R-loruja:

Porkkana ja punajuuri

sekä lanttu suuren suuri.

Kellarissa torkahteli

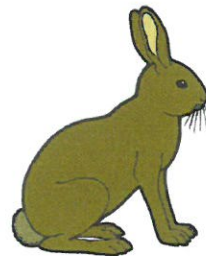
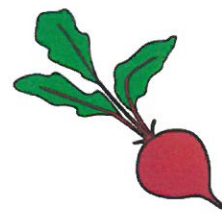
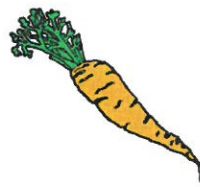
syöjiänsä odotteli.

Tuli sinne vierailulle

pupulaisten vaari.

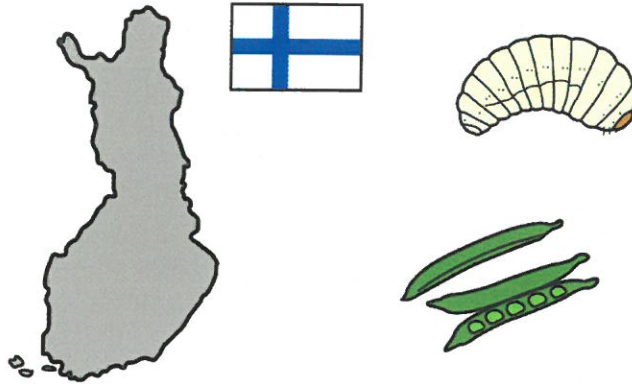
Aamun tullen kellarissa

ihan tyhjä laari.

Euran sote-keskus
Puheterapia

Toukka kiipee herneen vartta,
kainalossa Suomen kartta.
Tarkoitus on matkustaa
ristiin rastiin koko maa.
Toukka kiipee herneen vartta,
painaa kainalossa kartta.
Latvakukan saavuttaa,
siihen nukahtaa.

Opitun äänteen vakiinnuttaminen puheeseen

Opittu R ei yleensä vakiinnu spontaanipuheeseen itsestään, vaan se vaatii harjoittelua. Harjoitusten avulla äänteen tuottaminen tulee helpoksi ja automaattiseksi.

Ensin kannattaa harjoitella opittua äännettä yksittäisissä sanoissa, sitten siirrytään lauseisiin ja loruihin.

Lapsen puhetta ei kannata jatkuvasti korjata, vaan sopikaa, että esim. pelituokion aikana keskitytään oikeanlaisen R:n tuottamiseen. Tällöin aikuinen voi myös pyytää lasta korjaamaan tuotoksensa, mikäli virheellinen R esiintyy puheessa.

Espoon kaupungin nettisivuilla on videoita R-äänteen opettelusta. Kannattaa katsoa:

<https://peda.net/tervola/lapinniemen-koulu/erityisopetus/puheopetus3/nimet%C3%B6n-ea3b>

On olemassa myös maksullinen **Äännekoulu**, jossa puheterapeutin opastuksella videovälitteisesti harjoitellaan puuttuvaa äännettä. Lisätietoja löydät täältä:

<https://www.aannekoulu.fi/>

Lähtö

DEN DEN
DEN...

DIN DIN
DIN...

DAN DAN
DAN...

DN DN DN
...

DED DN DN
DED DN DN
DED DN DN

PADN DN
PADN DN
PADN DN

DIN DIN
DIN...

DAN DAN
DAN...

ANDN DN
ANDN DN
ANDN DN

DN DN DN
...

DEN DEN
DEN...

PDOM
PDOM
PDOM

DN DN DN
...

DN DN
DN...

HADDN DN
HADDN DN
HADDN DN

DEN DEN
DEN...

DN DN
DN...

ENDN DN
ENDN DN
ENDN DN

DAN DAN
DAN...

DIN DIN
DIN...

Harjoitus 1. Harjoitellaan D-drillejä. Tee ensin niin hitaasti, että D tulee napakasti ja yritä nopeuttaa drillejä pikku hiljaa. Keskity, että leuka pysy paikoillaan ja suu hieman raollaan.

DE DE DE
DE...

Maali

DEN DEN
DEN...

DN DN DN
DN...

DEE DN DN
DEE DN DN
DEE DN DN

DEE DE
DEE DE
DEE DE

DIDI DI
DI...

LÄHTÖ

dan dan dapu

dan dan daketti

dun dun duusu

dan dan dasia

dun dun duoho

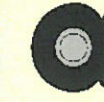
din din diisi

dan dan dataat

den den dengas

Harjoitus 2.

D-kielen noppapeli, D sanan alussa. Ole tarkkana, että D tulee mahdollisimman napakasti.

Heitä uudelleen

dun dun duutu

dan dan danne

dun dun duskea

den den detiisi

dun dun dusetti

dun dun dusinat

din din dinkeli

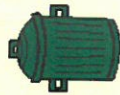
din din dikki

dun dun dulla

don don doskat

dan dan daastin

dun dun duuvimeiseli

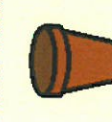
dun dun duuvi

don don dotta

dun dun duukku

Mene 2 askelta eteenpäin

den den deki

den den deppu

dan dan daha

den den dekkä

Heitä uudelleen

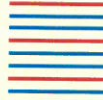
MAALI

dan dan danta

dan dan daita

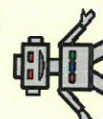
din din dikas

dän dän dätti

don don dopotti

dan dan dasti

dan dan dakentaa

Lähtö

kada kada kadkk

podo podo podkkana

papdika

kodo kodo kodkki

kidi kidi kidja

pede pede pedhonen

Harjoitellaan D-kielen sanoja, joissa sanan keskellä oleva R korvataan D:llä. Kokeile myös sanoa sanat nopeasti peräkkäin.
Harjoitus 3.

pdinsessa

ada ada adkku

apdikoosi

mede mede medkki

mudu mudu mudkku

kudu kudu kudkku

pdinsessa

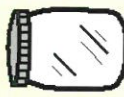
mödö mödö mödkö

odo odo odava

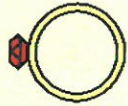
pudu pudu pudkki

vede vede vedkko

sodo sodo sodmus

Maali

tidi tidi tiikedi

kodo kodo kodtti

hada hada hadava

kodo kodo kodva

kada kada kadhu

Lähtö
 ruusu
 raketti
 raha
 rotta
 ranta
 retki
 risti
 rata
 rattaat
 rusesti
 räpylät
 reikä
 rumpu
 radio
 ruutu
 ruukku
 rinkieli
 rapu
 rusinat
 ruuvi
 rakastaa
 reki
 riisi
 ranna
 rauha
 raastin
 Maali
 rasia

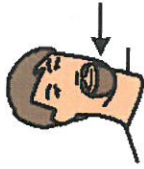
Harjoitus 4.

Harjoitellaan opittua täryä sanojen alussa. Mikäli täryn tuottaminen yksittäin on vielä vaikeaa, voi apuna käyttää D-äännettä, kuten dm drn druusu, drn drn draketti.

Harjoitus 5.

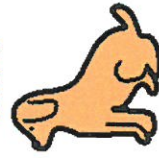
Harjoitellaan opittua R-äännettä erilaisissa sanoissa.

kuperkeikka

parta

kitara

tikkari

koira

prinssi

Lähtö

korppi

leppäkerthu

häikä

harja / kampa

paprika

kirahvi

triangeli

draama

trampoliini

karkki

hyrrä

varas

kartta

trapetsi

sorsa

sitruuna

marja

metri

tarra

trukki

Maali